

จดหมาย ถึงเพื่อนสมาชิก

ฉบับที่ 230 วันที่ 31 ตุลาคม 2560

ไทยต้องก้าวจากเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยประสิทธิภาพ สู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม บทเรียนจาก WEF Global Competitiveness Ranking 2017-2018

สวัสดีครับเพื่อนสมาชิก สสค.

เมื่อครั้งก่อนผมได้วิเคราะห์ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ประจำปี 2017 คราวนี้เป็นรายงานล่าสุดของ World Economic Forum (WEF) ที่เพิ่งเปิดเผย **Global Competitiveness Ranking 2017-2018** ของ **137 ประเทศ** ออกมาเมื่อเร็วๆ นี้ครับ โดยวัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศผ่านการประเมินศักยภาพของระบบสถาบันและนโยบายของประเทศ รวมทั้งปัจจัยสำคัญที่กำหนดผลิตภาพของระบบเศรษฐกิจในประเทศต่างๆ ซึ่งนักลงทุนมักใช้ข้อมูลเหล่านี้ประกอบการประเมินสถานการณ์และการตัดสินใจด้านการลงทุนในประเทศต่างๆ รวมทั้งเป็นเหมือน “กระจกสะท้อน” ให้แก่ผู้ดำเนินนโยบาย (Policy Makers) ของแต่ละประเทศว่าในปีที่ผ่านมามาตรการสร้างเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไปประสบความสำเร็จเพียงใด และในปีต่อไปควรให้ความสำคัญและจุดเน้นในการพัฒนาประเทศด้านใดบ้าง

นำยินดีว่าภาพรวมจากการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของ 137 ประเทศในปีนี้ **ประเทศไทยได้กลับมาอยู่ในอันดับที่ 32** (จากที่เคยอยู่อันดับนี้เมื่อปี 2558) อีกครั้ง

หลังจากตกลงไปอยู่ในลำดับที่ 34 เมื่อปีที่แล้ว แต่ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของไทยยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในปีนี้ประเทศไทยยังเป็นรอง “เสือเศรษฐกิจแห่งเอเชีย” อีก 7 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (3) ฮองกง (6) ญี่ปุ่น (9) ไต้หวัน (15) มาเลเซีย (23) เกาหลีใต้ (26) และ จีน (27) ครับ โดยมาเลเซียเป็นประเทศที่น่าจับตามองมาก ด้วยยุทธศาสตร์ 2020 ของมาเลเซียที่เริ่มเมื่อ 5 ปีก่อนที่เริ่มส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของมาเลเซียมีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ จนแซงหน้าเกาหลีใต้ได้เมื่อปีที่แล้ว และเริ่มทิ้งห่างไป

East Asia and the Pacific	
Global Competitiveness Report 2017-2018	Global rank*
Singapore	3
Hong Kong SAR	6
Japan	9
New Zealand	13
Taiwan, China	15
Australia	21
Malaysia	23
Korea, Rep.	26
China	27
Thailand	32

Source: The Global Competitiveness Report 2017-2018
Note: *2017-2018 rank out of 137 economies

เรื่อยๆ จนอาจจะแซงหน้าประเทศพัฒนาแล้วอย่างฝรั่งเศสและออสเตรเลียในปีหน้าได้

ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ (Global Competitiveness Index: GCI) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 กลุ่ม 12 ด้าน ได้แก่ (1) กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น ระบบราชการ โครงสร้างคมนาคมขนส่ง เศรษฐกิจมหภาค และระบบสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) กลุ่มปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพระบบเศรษฐกิจ เช่น อุดมศึกษาและการฝึกอาชีพ ขนาดและประสิทธิภาพของกลไกตลาดในตลาดแรงงานและตลาดการเงิน และความพร้อมด้านเทคโนโลยีด้านต่างๆ และ (3) ตัวชี้วัดกลุ่มนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม (Innovation-driven economies) ได้แก่ นวัตกรรมและความก้าวหน้าของภาคธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่ประเทศไทยทำได้ดีที่สุดได้แก่ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจมหภาคและขนาดของตลาด ซึ่งมีลำดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคใน 2 ตัวชี้วัดนี้ **ตัวชี้วัดที่ประเทศไทยทำได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญได้แก่ตัวชี้วัดด้านระบบราชการและระบบการศึกษา ส่วนตัวชี้วัดที่ WEF ชี้ว่าประเทศไทย “สอบตก” และต้องเร่งปรับปรุงคือตัวชี้วัดในกลุ่มนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจ** เนื่องจาก WEF วิเคราะห์แล้วพบว่าสาเหตุหลักที่ระบบเศรษฐกิจไทยยังคงติดอยู่ใน “กับดักรายได้ปานกลาง” มานานกว่า 2 ทศวรรษเพราะระบบเศรษฐกิจไทยยังคงพึ่งพาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจากการ “เพิ่มประสิทธิภาพ” (Efficiency-driven economies) อยู่ กล่าวคือ ระบบเศรษฐกิจไทยยังคงเน้น “การแข่งขันด้านราคา” อยู่ ผ่านการหาหนทางลดต้นทุนการผลิตเพื่อขายให้ได้กำไรสูงสุดจากส่วนต่างของราคาขายและต้นทุนการผลิตมาโดยตลอด

ASEAN performance	
Global Competitiveness Report 2017-2018	Rank*
Singapore	3
Malaysia	23
Thailand	32
Indonesia	36
Vietnam	55
Philippines	56
Cambodia	94
Lao PDR	98

Source: The Global Competitiveness Report 2017-2018
*2017-2018 rank out of 137 economies

WEF จัดกลุ่มประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออกและการแข่งขันด้านราคาและประสิทธิภาพการผลิตเช่นนี้เป็นระบบเศรษฐกิจในระยะที่ 2 ซึ่งมีอยู่ 31 ประเทศจาก 137 ประเทศรวมประเทศไทย ส่วนระบบเศรษฐกิจที่ในระยะที่ 3 หรือประเทศที่มีรายได้สูงซึ่งเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจากการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation-driven economies) นั้นมีอยู่ 36 ประเทศ โดยมี ญี่ปุ่น ฮังการี เกาหลีใต้ ไต้หวัน และสิงคโปร์ หรือ “5 เสือเศรษฐกิจแห่งเอเชีย” ที่สามารถก้าวมาถึงจุดนี้ได้ ในภูมิภาคของเรา ในขณะที่มาเลเซียเป็นเพียงหนึ่งเดียวในภูมิภาคนี้ที่ได้รับการจัดกลุ่มเป็น “20 ว่าที่ประเทศที่มีรายได้สูง” ด้วยความสามารถในการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจจากที่เน้นการเจริญเติบโตจากการเพิ่มประสิทธิภาพสู่การส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังสะท้อนจากผลการจัดอันดับของมาเลเซียที่ไต่ลำดับขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดมาหลังจากการประกาศใช้ยุทธศาสตร์การก้าวขึ้นเป็นประเทศรายได้สูงภายในปี 2020

นอกจากนั้นจากการสำรวจความเห็นของนักธุรกิจในระดับนานาชาติที่ลงทุนและทำธุรกิจอยู่ในประเทศไทยพบว่า 5 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการลงทุนและในการทำธุรกิจในประเทศไทย ได้แก่ ปัจจัยความไม่แน่นอนทางการเมือง ความซับซ้อนและความล่าช้าของระบบราชการ ความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินนโยบาย ปัญหาศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรม และปัญหาคอร์รัปชัน

ดังนั้นบทเรียนที่สำคัญจากการรายงาน GCI ของ WEF ในปีนี้คือสัญญาณที่ชัดเจนต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย ภายใต้นโยบาย Thailand 4.0 ในปีหน้าที่ต้องเร่งการปรับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจจาก “การแข่งขันด้านประสิทธิภาพ” สู่ “การแข่งขันด้านนวัตกรรม” ให้ได้โดยเร็ว ด้วยการมีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนในกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transitional Roadmap) เช่น ที่มาเลเซียประสบความสำเร็จมาแล้ว ทั้งการจัดการกับปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม ทั้ง 3 กลุ่ม รวมทั้งการแก้ไขอุปสรรคในการลงทุนและการประกอบธุรกิจจากเสียงสะท้อนของนักลงทุนและนักธุรกิจในระดับนานาชาติให้ดีขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลางได้ภายในทศวรรษที่ 3 นี้เสียทีครับ

ขณะนี้ สสค. มีผู้รับจดหมายข่าวกว่า 23,000 คน
สมัครสมาชิก สสค. หรือดาวน์โหลดไฟล์จดหมายข่าวได้ที่ www.QLF.or.th
ติดตามข่าวสาร สสค. ที่ [f](https://www.facebook.com/QLFThailand) Quality Learning Foundation [YT](https://www.youtube.com/channel/UC...) QLFThailand
แจ้งเปลี่ยนที่อยู่สมาชิก/สอบถาม โทร. 02-6191811

ดร.ไกรยศ ภัทราวาท
ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายวิจัย
และนโยบาย สสค.